

עיוני הפרשה

שיעורו השבועי של מורנו המשגיח שליט"א

זמני השבת (אופק ת"א):

כניסה:	יציאה:	ר"ת:
16:21	17:11	17:44

י"ל ע"י ישיבת קיבוץ "נר ישראל"

עיונים

ו. יש מיישבים ע"פ שיטת הקצות החושן (ס' לדג), שהגונב מן הגנב לא נעשה השני גנב לענין כפל ועוד. וכן סובר רמב"ח שגנב ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו, אינו גובה אלא מן ראשון. מעתה י"ל כיון שעשיו גנב מנמרוד את בגדי החמודות (רש"י כז, טו) לא חשיב 'גניבה' אצל רבקה. ובה יתיישב גם הלא 'בגדי עם הארץ מדרס לפרושים' ואיך הליישה בגדי עשיו הטמאים ליעקב. אך כיון שהיו גזל בידו לא מטמא שנאמר 'משכבו' ודרשינן (ב"ק טו): 'ולא הגזול' [ולא נטמא מנמרוד כי גם הוא גזל מאדם הראשון והבן]. והחיד"א תי' שהיו מאדם הראשון ומעור לווייתן ואינו מקבל טומאה וז"ש התרגום 'דכיתא'. ז. בספר 'אמת ליעקב' תירץ ע"פ הרמב"ם (עבדים ט, לב) דעכו"ם יכול למכור את בניו ובנותיו שנאמר "מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם" וכן הוא בשו"ע (יו"ד רסז, זי) דעכו"ם יש לו קנין הגוף בבניו ובבנותיו והרי הם כשאר עבדים שלו. והנה דעת התוס' במסכת ב"ב (קמא.) ד"ה 'בת' שעד מתן תורה היה לזרע יעקב דין עכו"ם ממש. ולפ"ז י"ל דסברה רבקה, שבניה בגדו עבדים שלה וכל מה שקנה עבד קנה רבו ממילא הבגדים שלה. עכת"ד.

ח. טובי הלמדנים תירצו, ע"פ מש"כ בשו"ת עונג יו"ט (סימן מה) לחדש וז"ל "דלא מיקרי גזלן אלא בא' מאני פנים, או שנטל ע"מ לאבד לגמרי, או ליהנות מן הגזילה. וכיון דקיי"ל מצות לאו ליהנות נתנו, איכא אס נטל אתרוג של חבירו לצאת בו ולהחזירו, לא קנה בתורת גזל כיון דדעתו להחזירה וגם אינו נהנה ממנו דמצוות לל"ג, לא הוי גזלן" וה"ה הכא לא חשיב גזל כיון שנטלה ע"מ להחזיר ולקיים מצוות הנבואה ומצוות לאו ליהנות נתנו.

ט. החת"ס ב'תורת משה' תירץ ע"פ הנפסק גדול וסמוך על שולחן אביו נקרא קטן' (ב"מ יב:) ואין לו יד וזכיה. וכיון שעשיו היה עדיין סמוך על שולחן אביו [רק להלן כח, ט נשא אשה] וכמו שמדגיש הפסוק 'אשר אתה בבית' [מדבר על עשיו, לא על הבגדים] לכן אין לו יד וכל ממונו של אביו. ובהנאה מועטת מותר לאשה להשתמש ללא רשות בעלה.

י. בספר 'אגן הסהר' מיישב ע"פ המובא (ב"ק קיט.) שמותר להרוג 'מוסר' אבל אסור לאבד ממונו שמא יצא ממנו דזע כשר. וכל זה שייך כשמאבד ממונו, אבל בשואל שלא מדעת והממון עדיין קיים אין איסור. וכיון שעשיו ישראל מומר וי"א שדינו כמוסר. שרי להשתמש בממונו בלא רשותו.

יא. ב'ברכת אברהם' [אלברט] וכן ב'אשכול יוסף' מתרצים ע"פ מש"כ ה'מושב יקנים' (כה, לב) וז"ל "שעשו אמר ליעקב אני אתן לך הבכורה אם תוכל לעשות שאהרוג את נמרוד. אמר לו יעקב, כל זמן שנמרוד לבוש בגדים שהחיות מצוירים בו, תוכל להורגו, אלא אמור לו: אין דרך בני אדם להילחם בכך, תפשוט בגדיך ואלחם עמך, וכן עשה כשהפשיט נמרוד הבגדים, הלך עשו ולבש אותם והרגו" עכ"ל. וכיון שיעקב נתן לו העצה, ממילא גם לו יש זכות ושותפות בהם.

יב. ב'אמרי שפר' לראנ"ח תירץ שמדין שומר היתה צריכה לאוורר את הבגדים (ב"מ כט:.) ולכן הנחתם על בנה יעקב. ויש להעיר מגמרא ערוכה שם (ל.) שהסתפקו בכה"ג 'לצורכו ולצרכה מהו' ונשאר בתיקו. והרמב"ם פסק מספק לחומרא. וב'אשכול יוסף' מיישב ע"פ הגהות מימוניות (גזילה יג, יא) שמחלק בין טלית לבגד, ובבגד שרי לצורכו ולצרכה עי"ש.

יג. עוד תירץ שם, כיון שידעה רבקה בנבואה ש'רב יעבוד צעיר' (כה, כג) והגדול יהיה עבד לקטן. ממילא עשיו נחשב עבדו של יעקב ומה שקנה עבד קנה רבו. ולכן מדגיש הפסוק 'ותקח בגדי בנה הגדול... ותלבש בנה הקטן' כי הגדול עבד של הקטן.

יד. כששמע הסטייפלר צ"ל קושיא זו בשם הגר"ז השיב: ש'שואל שלא מדעת - גזלן' לא נאמר לגבי איסור גזל של בן נח. כעין מש"כ ב'יד רמה' (ב"ב טז.) לענין גזל בב"נ ע"מ להשיבה, דשרי. [עובדות והנהגות לבית בריסק א, רפ"ז]. ודנו בזה הפוסקים, האבני נזר אר"ח (סימן מד) כתב לאסור וכן דייקו מהמ"א (סימן תרל"ז). ובמהרש"ם הביא להתיר. ע"ע 'נר ציון' (הל' סוכה פ"א הנהגה 205) ואכמ"ל. ועדיין קשה לפי האוה"ח שתיקנה את הבגדים להתאימם ליעקב, האיך שרי.

טו. ב'אילת השחר' (שם) כתב שעשיו הפקיד אצל אמו וסמוך עליה שתעשה בבגדים כרצונה הטוב כמ"ש בב"מ (מב.) 'על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד'.

טז. עוד כתב שם, שעשיו גנבם מנמרוד ואף שגזל עכו"ם מותר. מ"מ שיטת היראים (ס' תכ"ב) שאינן שלו ולכן מותר לרבקה לקחתם מעיקר הדין. ויש לפלפל.

ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול (בראשית כז, טו) כתב רש"י "והלא כמה נשים היו לו והוא מפקיד אצל אמו. אלא שהיה בקי במעשיהו וחושדן" עכ"ל. וצ"ב איך לקחה רבקה את בגדיו שלא ברשותו והלא 'שואל שלא מדעת גזלן' וכן נח מצווה על הגזל? ויש ליישב בכמה אופנים:

א. בזוהר (ח"ב קיב:) כתב, שאכן נתבע יעקב וזרעו על כך כמ"ש בברכות (ו.) 'הני מאני דרבנן דבלו, מחופיא דידהו'. ונתנה רשות למזיקים לעלוש על בגדי תלמידי חכמים וז"ל "חמו חברייא מה כתיב (בראשית כז טו) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות וגו', באלין לבושין דיליה גזל דיליה... ובגין כך עליה דקא אשכחו רתיכין דיליה לרבנן איהו, דחופיא דלהון למאני דרבנן תדיר, לירכין דלהון. ולמאנן דלהון... ועל דא לית מלה בלא דינא" עכ"ל. עוד עיין ב'הכתב והקבלה' וז"ל "ותלבש את יעקב. הניח יעקב את אמו להיותה כמשרתת אליו להלבישו ולא היה לוקח את הבגדים ללבשם מעצמו, כי מעשה זו לרמות את אביו היה שלא לרצון יעקב" עכ"ל. ואולי גם מחשש גזל לא חפץ בכך.

ב. ע"פ מש"כ בעלי התוספות (שם) וז"ל "בגדי בנה החמודות. והם הבגדים שהלביש הקב"ה לאדם הראשון כדכתיב וישע ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ובגדי הכונה הלבישו לפי שהיה בכורו של עולם ועבודה בבכורות ובאו ליד עשו מיד נמרוד... והלבישתו לעבוד עבודה ביום טוב בפסח" עכ"ל. וכיון שיעקב קנה הבכורה מעשיו ומעתה הוא הבכור, ממילא העבודה שייכת לו וגם בגדי הכהונה לעבוד בהם. וכן הוא בירושלמי מגילה (פ"א ה"א) "מהו החמודות - שהיה משמש בהן בכהונה גדולה" וביאר התורה תמימה' ע"פ מ"ש בזבחים (קיב:) דעד שהוקדשו הכהנים לעבודת מקדש בימי משה, היו הבכורים עובדים בקדושים... וכן היו לעשו שהיה בכור בגדים מיוחדים לתכלית זו, ונקראו בשם החבה והכבוד - החמודות, ומדייק כל זה מיתור הלשון 'בנה הגדול'... אלא מרמז שמפני שה' בנה הגדול, דהיינו בכור, היו לו בגדים לתכלית עבודת הקודש" עכת"ד. ובתורה שלמה [תולדות לז הנהגה טז] הביא מדרש וז"ל "כשעמד יעקב ולקח הבכורה מן עשיו, אמרה רבקה הואיל שלקח יעקב את הבכורה מיד עשו, בדין הוא שילבש את הבגדים הללו". ובה מיושב היטב דברי המדרש רבה (ס"פ ז"צ, ו), 'רבי יהודה אומר ואני נתתי לך שכס - זו הבכורה ולבושו של אדם הראשון' דתלי הא בהא והם דבר אחד. ועיין שם (מח, כב) בתרגום ירושלמי "ואנא הא יהבית לך חולק חד יתיר על אחר לבושיה דאדם קדמאה... ואמא נסבית יתיה מן ידיו דעשו אחי לא בחברי ולא בקשתי אלהין בזכותי ובעובדי טביא" והם שלי כדת וכדין כמו שביארנו.

ג. י"ל שהכל היה הוראת שעה ע"פ נבואה כמ"ש להלן "עלי קללתך בני" - וכתב התרגום 'עלי יתאמר בנבואה', וגם ראתה שסייע המקום דרך נס בענין הלבוש כמ"ש 'צרו המור' וז"ל "ונאמר בעשו בנה הגדול, וביעקב בנה הקטן. להודיע הנס הגדול שנעשה עמו, שהיו הבגדים של עשו בנה הגדול והלבישה אותם ליעקב בנה הקטן, והיו כמדתו כאלו נעשו לעצמו... ואותו היום סבב השם שלא לבשם, ונתאחר בצידה, בענין שיקבל יעקב הברכות". וכ"כ ב'שפתי כהן' [מגורי האר"ן] וז"ל "רצתה לבחון נבואתה בבגדיו של עשו, לפי שעשו היה יותר ארוך מיעקב והכל היו אומרים זה גדול מזה ולזה קראוהו עשו שהיה גדול ועשוי, והלבישה בגדיו של עשו ליעקב לראות אם יבואו כמדתו של יעקב אז יתאמת לה נבואתה" עכ"ל. ומה שרצתה לאמת הנבואה. יש ליישב ע"פ מש"כ הרמב"ם (יסודי התורה טג,) "וכן אם יאמר לנו הנביא שנועד לנו שהוא נביא, לעבור על אחת מכל מצוות האמורות בתורה או על מצוות הרבה בין קלות בין כבדות לפי שעה, מצוה לשמוע לו" וכיון שעד עתה לא נודעה כנביאה, הוצרכה לאמת הנבואה.

ד. ה'חתם סופר' (שם) כתב וז"ל "ויש לומר דליל פסח היה מותר להשתמש במשכונות של נכרים כמ"ש מג"א בשם מהרי"ל [ס' תע"ב] ועשו ישראל מומר הוה ודינו כגוי" עכ"ל. ויש להעיר על כך לפמ"ש כ'האוה"ח (שם) "ותלבש וגו' פירוש הלמתם עליו בתיקון הלבישה, הגם שהיו גדולים תקנתם לקטן" עכ"ל. וזה אין היתר אפי' במשכונות של גוי. ולפי"ז צ"ל שהיה דרך נס כנ"ל.

ה. עוד כתב ה'חתם סופר' וז"ל "יתכן לומר רמז בכתוב... כי מצדקתה לא היתה רגילה לעשות כאלה, מ"מ לעת הצורך להתעקש עם עיקש, גם לה לבב כמוהו כמ"ש יעקב לרחל כי אחי אביה הוא [כ"ט י"ב ורש"י שם]. ונבוא אל המכוון בעזה"י כי הם המה בגדי עשו החמודות, ר"ל התלבשותו ברמאות לרמות לביו, אותן לבשה ליעקב, לומר שלימדה את יעקב למסגיה ברמייתיה. ואמר 'אשר אתה בבית' ר"ל אותן בגדי רמאות, היה אתה בבית מבית אביה [לבן הרמאי] למדה" עכ"ל.

ויעתר לו ה' (בראשית כה, כא)

כבר הקשו במדרש מדוע הוצרכו לתפילות רבות. ואמרו, שהקב"ה מתאוה לתפילת צדיקים ולכן אמותינו היו עקרות. והגרי"ח זוננפלד צ"ל הסביר עפ"מ ש"כ רש"י (כה, ל) שאברהם מת חמש שנים קודם זמנו, כדי שלא יראה את עשיו בן בנו יוצא לתרבות רעה. נמצא שר"י לידת עשיו יפטר אברהם קודם זמנו. לזה, צריך הרבה תפילות. והוסיף רמז נאה לדבר, שתיבות הפסוק הללו **'ויעתר לו הויה'** עולות למניין 748 כמניין **'חמש שנים'** [748] רמז בזה את הטעם לצורך ריבוי התפילות של יצחק ורבקה.

הלעיטי נא מן האדום האדום הזה (בראשית כה, ל)

פרש"י "הלעיטיני - אפתח פי ושפוך הרבה לתוכה כמו ששנינו 'אין אובסין את הגמל אבל מלעיטיין אותו'. מן האדום האדום - עדשים אדומות" עכ"ל. ויש לתמוה כאן כמה תמיהות **א.** מאחר והלעטה היא לשון של גסות, כיצד אמר עשו הלעיטיני **'נא'** שהיא לשון **בקשה** ודרך ארץ. **ב.** רש"י כתב לקמן (כז כב) שיעקב היה מדבר בלשון תחנונים 'קום **נא**' אבל עשו בלשון קנטוריא דיבר יקום אבי... והנה כאן מצאנו שעשו אמר הלעיטיני **נא**. **ג.** מדוע אמר 'מן האדום האדום הזה' ולא אמר מן העדשים האלו. **ד.** הרי צבען של העדשים לאחר בישולם הוא צבע חום ולא אדום. **ה.** וכי רק בגלל שאמר מן האדום האדום הזה נקרא שמו אדום? ונראה ליישב קושיות אלו כאחד. תיבת **נא** שאמר עשיו, אין פירושה 'בקשה'. אלא כפי האמור לגבי קרבן פסח (שמות יב, ט) "אל תאכלו ממנו **נא**" ופרש"י **'שאינו צלוי כל צרכו'**. מעתה א"ש הכל עשיו לרוב רעבתנותו לא התאפק עד שיתבשל המאכל כל צרכו ותבע לאוכלו בעוד 'נא' ולא מבושל וזו 'דרך גסות' ולכן היו בצבע אדום כי רק אחר בישולם צבעם חום. כזו גסות ורעבתנות מוכיחה את מהותו 'על כן קרא שמו אדום' [אבני שהם].

לברורי

א. איך קידש אליעזר את רבקה בלי שיראנה יצחק.

א. הגאון ר"א שליט"א כתב ליישב כמו גבי אברהם, ששם הק' הראשונים, ותיצו, שבדרגתו לא חש לזה. וציין לדעת נוטה 'בפרשתו באות ק"ה שכ"כ. **ב.** עוד תירץ שם שקידש על תנאי אם יסכים לכשיראנה [ועי' בזה בטעמא דקרא]. **ג.** עוד ת"י שמך על ברכת אברהם וגם ראה שמצליח, ע"ש, ובהערות 199 - 202 הביאו בזה כמה מקורות, ע"ש. **ד.** הגאון הר"י שליט"א תירץ ע"פ הגמרא (ב"ב קסח): "אמר אביי האי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתנא נידבר עם הארץ בהדיה" וסמך בזה על אליעזר. **ה.** ה'חמדת ש' תירץ שכיון שהיא מ'משפחת אברהם ומבית אבי' הכיר והבין קלסתר פניה וידע שלא תתגנה בעיניו. **ו.** רבים תירצו שקידשה רק אחר שבא ליצחק. ויש להעיר מגמ' כתובות שלמדו מאליעזר ברכת חתנים בעשרה, מוכח שקידשה כבר ודן בזה ב'פענח רזא' ובהעמק דבר. **ז.** הרש"י שליט"א תירץ כיון שהיתה בת ג' שנים עדיין לא שייך 'הוד יופיה' וכן תואר הפנים אינו ניכר ומשתנה.

ב. מה יצא הדבר לא נוכל דבר רע או טוב, למה לא לדבר טוב.

א. הגרי"א שליט"א תירץ ע"פ יבמות (קג) 'טובותן של רשעים, רעה אצל צדיקים' וכן הוא ברש"י לקמן (לא, כד) שהזהיר הקב"ה את לבן ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע". **ב.** עוד תירץ, שלא יכלו לדבר טוב כי באמת לא רוצים את השידוך, רק מוכרחים כי מה יצא הדבר. **ג.** רבים ציינו לדברי הספורנו וז"ל "לא נוכל לדבר אליך רע. לבטל גזרתו: או טוב. לקיים אותה כאלו היתה צריכה לקיום שלנו" עכ"ל. **ד.** רש"י במקום מתכוון לתרץ זאת וז"ל "לא נוכל - למאן בדבר הזה לא על ידי תשובת דבר רע ולא ע"י תשובת דבר הגון" דהיינו, אף אם יש לנו טענה צודקת וטובה לעכב השידוך, מה יצא הדבר וא"א לדבר. **ה.** ה'חמדת ש' תירץ, שפעמים כשאדם מדבר טוב הוא מרגיש שהוא שותף ועוזר לקב"ה כביכול ויש פה רק **'סייעתא דשמיא'** אבל האמת היא שמה יצא הדבר - **והכל** ממנו יתברך. והבן. ודפח"ח. **ו.** והר"מ הכהן שליט"א תירץ, שרצו לומר אפילו לתת ליצחק שידוך יותר טוב מזה, אין בכוחנו כי מה יצא הדבר.

לעדכוני, הארות והערות: 053-315-78-38/054-696-38-59

א. הן גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים (בראשית כז, לז)

פירש"י "אמר לו: מה תועלת לך בברכה, אם תקנה נכסים שלו הם, שהן גביר שמתיו לך ומה שקנה עבד קנה רבו". וצ"ע הלא כשבירך יצחק את יעקב, חשב שהוא עשיו ועל כרחך כוונתו שיהיה אחיו [יעקב] עבד כדין עבד עברי ואם כן לא שייך 'מה שקנה עבד קנה רבו' שזה נאמר רק בעבד כנעני?

ב. ועתה שא נא כליך (כז, ג)

פירש"י "חדד סכינך ושחוט יפה שלא תאכליני נבלה". וצ"ב מה ראה עתה להזהירו בזה, הלא מורגל לאכול מצידו כמ"ש לעיל 'כי ציד בפיו'? [אשמח לתשובות שיתפרסמו א"ה במדור **לברורי**, בטל 0533157838 או במייל [m0533157838@gmail.com].

מוסר

ויאמר הקול קול יעקב והידים ידי עשיו (בראשית כז, כב)

אמרו חז"ל במדרש (רבה. סה, כ) "אמר רבי ברכיה בשעה שיעקב מרכין בקולו, ידי עשו שולטות דכתיב (שמות טו) וילונו כל העדה ויבא עמלק, ובשעה שהוא מצפצף בקולו, אין הידים ידי עשו - אין ידי עשיו שולטות". מלבד הברכות שנותן יצחק ליעקב, הוא מגלה לו סוד לנצח, איך לנצח את עשיו "בשעה שקולו של יעקב מצפצף, אין הידים ידי עשיו שולטות". וכהמשך המדרש "א"ר אבא בר כהנא לא עמדו פילוסופין בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי, נתכנסו כל עובדי כוכבים אצלו אמרו לו: תאמר שאנו יכולים ליצדווג לאומה זו. אמר: לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהן ואם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולן אין אתם יכולים להצדווג להם **שכך הבטיחן אביהן** ואמר להם הקול קול יעקב, בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו". וידוע שעשיו וישמעאל התערבו זה בזה כמו שכתוב בפרשה (כח, ט) "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל" וכמו שמתפללים 'כלה שעיר [עשיו] וחותרנו [ישמעאל]'. ועוד אמרו בפדר"א (מד) "ר' יוסי אומר כשבא סנחריב לארץ ראו כל העמים שסביבות ארץ ישראל מחנה סנחריב ונתייראו הרבה מאד וברחו איש ממקומו שנ' ואסיר גבולות עמים וכו' **ועמלק** [מזרע עשיו] **נכנס למדבר ונתערבו עם בני ישמעאל**... שנאמר אהלי אדום **וישמעאל**". ויש לנו הבטחה מאבינו יעקב שאם נגביר קולנו **בתורה ותפילה** בעת הזו, אין הידים [ידו בכל יד כל בו- ידי עשיו] שולטות. ובפרט בעת הזו שרבים מאחינו בסכנה ובשביה.

ועיין לשון החזו"א באגרת (ק"א ח"ג אגרת סב) בענין הצלת נפשות ושבויים **"ומי שמתפלל ומרבה תחנונים על ההצלה, הוא פועל יותר מהמשתדל**. אך הדבר צריך שיקול, דבמקום דההצלה פשוטה במעשה, הרי הוא עובר על לא תעמוד על דם רעך ומי שרואה אדם טובע בנהר ויכול להצילו ואינו מציל ועומד להתפלל שינצל, ה"ז שופך דמים. **אבל אם אין בידו להציל ואינו מתפלל על הצלתו, ה"ז מונע מלהציל**... וכבר אמרו חז"ל (מגילה ט"ז): גדולה ת"ת יותר מהצלת נפשות **ואלמלא דוד עוסק בתורה, אין יואב על הצבא**".

ויש לדקדק בלשון הבטחת יעקב אבינו, שלא די **בלימוד התורה והתפילה**, אלא צריך **'קול יעקב'** וכן חז"ל דייקו לשונם 'שקולו מצפצף בבתי כנסיות [בתפילה] ובבתי מדרשות [בתורה]'. וכידוע נתינת הברכות היה בליל הסדר **בפסח** - אז מסר לנו אבינו שכוחנו **בפה - סח!!!** ותו לא.

ובאנו לעורר בזה על עסק התורה והתפילה **בקול!** בענין התפילה כבר אמרו **צעקה** קורעת גזר דינו של אדם' לא סתם תפילה, אלא צעקה!!! ובענין הלימוד עיין לשונו הזהב של ה'פלא יועץ' [ערך גירסא] "וכל לימודו אפילו כשלומד בעיון ופלפול, יהיה בגירסא בפה, **כי גדול מעלת קול תורה ואותיות פורחות והכל עולה ובונה בשמים עליותיו** ומי שכשהוא לומד ישב בדד וידום, יאבד טובה הרבה" ועוד האריך [ערך קול] וז"ל "הקול קול יעקב - וגדלה מעלת קול תורה שהיא עולה ובוקעת רקייעין וחשוב מאד לפני המקום, הקורא בקול בשפה ברורה משמח אלקים **וכמה שגו אותם הלומדים בגמגום או שמעיניים בספר וקולם לא ישמע מאבדים טובה הרבה** והרי זה דומה למי שיכול להרויח אלף זהובים ומתרצה בחמש מאות... ומחסר לעשות נחת רוח ליוצרו וגורם רעה לעצמו שמשכח תלמודו" עכ"ת. ד. עוד אמרו במדרש (איכה, א) "רבי אבא בר כהנא פתח (ישעיה י') צהלי קולך בת גלים, אמר ישעיהו לישראל עד שאתם אומרים שירים ומזמורים לפני עבודת כוכבים, **צהלי קולך** בדברי תורה, צהלי קולך בבתי כנסיות". וכתב ה'ראשית חכמה' (קדושה - י"ד) וז"ל "עוד צריך לזהר כאשר יעסוק **בתורה או בתפלה** שיוציא מלות התורה והתפלה כתיקונן ואל יאמר במרוצה והבלעה, ואמרו בזוהר (פרשת פנחס דף רכו ע"א) כי כמו שהגוף נהנה מהלחם אחר שנטחן החיטה והוברר הסלת מהסובין ומכל הקליפות, **כן צריך לטחון דברי תורה בשיניו עד שתהנה הנשמה**" עכ"ל. עת צרה ליעקב וממנה יושע, מהצרה עצמה, דהיינו **מישמעאל** נינצל על ידי **שישמע** - אל את קול יעקב המתחזק בבתי כנסיות ובתי מדרשות. אמן.

הפצת העלון וזיכוי הרבים לזכות

ר' יוסף בן הרב דוד אזולאי ונוות ביתו תחי'
לבריאיות, פרנסה והצלחה בכל מעשי ידיהם